

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВИХ
ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ

Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції

м. Харків, 15 квітня 2016 року

У двох томах

Том 1

Харків
«Право»
2016

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

ної влади чи органів місцевого самоврядування, в чому полягає її окреме, особливе місце у системі органів публічної влади.

В умовах становлення нової української державності прокуратура потребує певної модернізації, яка повинна проходити з урахуванням як міжнародного правового досвіду, так і відповідати особливостям нашої країни, і протікати у загальному руслі державно-правового розвитку. Таким чином, процес удосконалення організації та діяльності прокуратури повинен враховувати реально сформовану в країні ситуацію у сфері захисту прав і свобод людини, загальних інтересів українського суспільства і держави в цілому.

Використана література

1. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII (з наст. змін.) // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (з наст. змін.) // Відомості Верховної Ради України. – 1996 р. – № 30. – Ст. 141.
3. Роль и место органов прокуратуры в системе государственных институтов Российской Федерации : Материалы парламентских слушаний (г. Москва, 29 мая 2008 года). – М. : Комитет Совета Федераций по правовым и судебным вопросам, 2008. – 76 с.

Науковий керівник: д. ю. н., завідувача кафедрою державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, професор Серьогіна С. Г.

Скуратович І. М.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ЗНАЧЕННЯ ДОСВІДУ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 1864 р. ДЛЯ РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ

У становленні державності незалежної Української держави однією з найскладніших проблем була і залишається проблема місця і ролі в ній прокуратури. Не випадково у прийнятій 28 червня 1996 р. Конституції

України прокуратурі присвячений окремий VII розділ (ст. ст. 121–123). Визначена прокуратура як «єдина система, на яку покладаються: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; 5) нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами».

Однак згідно зі ст. 9 розділу XV Конституції до введення в дію законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів та до сформування системи досудового слідства ці функції повинна виконувати прокуратура на підставі чинного законодавства. Термін дії цієї статті в Конституції не було визначено, прихильників збереження за прокуратурою вищеназваних функцій залишалось чимало, що зумовило подальші дискусії і розбіжності при розробці законодавства про прокуратуру.

У 2015 році було розпочато проведення реформи структури прокуратури України. У цьому зв'язку історичний досвід розробки законодавства про прокуратуру, становлення концепції прокурорського нагляду при підготовці реформи 1864 р. і проведення нового законодавства в життя, як і зміст і принципи його створення, був і залишається досить актуальним.

Півтора століття відділяють наші дні від часу підготовки судової реформи, здавалося б, пройшла ціла епоха, але як дивно схожі завдання, перед вирішенням яких стояло суспільство в XIX в., і поставлені сьогодні. Як були вирішені ці завдання в минулому? Відповідь на це питання цікавить не тільки в науковому, але і в практичному плані.

60-ті роки XIX ст. ознаменувалися в Росії, а значить і в більшій частині України, що входила до неї, проведенням цілого ряду буржуазних реформ, однією з яких була судова реформа 1864 р. В історико-правовій та історичній літературі вона розцінюється як найбільша послідовна і найбільш буржуазна, бо в її принципах буржуазна ідеологія відбилася найбільш повно. Судовій реформі присвятили свої роботи багато істориків і правознавців. При цьому в дореволюційній літературі реформа в основному славилась і вихвалялась, хоча були і критичні оцінки та повне неприйняття її прогресивних новачій. У радянській же літературі основний акцент робився на негативні сторони реформи, тому більше уваги приді-

лено контрреформам. Останнім часом дослідники всерйоз звернулися до прогресивних сторін судових статутів, що продиктовано прагненням узяти на озброєння все корисне і розумне з того, що в них закладено, при проведенні реформ в пострадянських державах, у тому числі і на Україні.

Дослідники України також не обійшли своєю увагою судову реформу 1864 р. Однак більшість з них обмежилися викладенням загальних положень і принципів судових статутів. Процес проведення реформи в українських губерніях, діяльність передбачених реформою установ системи юстиції, в тому числі прокуратури, в перші пореформені роки, тобто в період дії демократичних положень і принципів судових статутів, ще не урізаних контрреформним законодавством, розроблені в науці ще недостатньо. Вимагають глибокого вивчення та аналізу окремі інститути і установи, створені в Україні – адвокатура, прокуратура, суд присяжних, апеляційний порядок перегляду судових справ та інші.

Використана література

1. Гессен И. В. Судебная реформа // Судебная реформа в прошлом и настоящем. – М, 2007. – С. 268–414.
2. Долженко А. Н. З досвіду підготовки судової реформи 1864 р. й проведення її в Україні // Ідеологія державотворення в Україні: Історія і сучасність. Матеріали науково-практичної конференції 22–23 листопада 1996 року. – К. : Генеза, 1997. – С. 139–141.
3. Судебная реформа 1864 г. в России (К 100-летию реформы) Б. В. Виленский // Известия Высших учебных заведений. Правоведение. – 1964. – №3. – С. 94–100.

Сурженко М. О.,

здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, прокурор відділу прокуратури Харківської області

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВНОВАЖЕНЬ КЕРІВНИКА МІСЦЕВОЇ ПРОКУРАТУРИ

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. (далі – Закон) організація та діяльність прокуратури України, статус про-